

УДК 330.341.1

Радчук Н.–ст. гр. БЕ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Кареліна О.В.

На сьогодні інноваційний шлях розвитку є невід'ємною або навіть визначальною складовою економічного зростання будь-якого підприємства та країни в цілому.

Приватний сектор не в змозі взяти на себе функцію фінансування інноваційних розробок в повному обсязі, так як пов'язане з ними зростання витрат виробництва буде означати зниження їх конкурентоспроможності. Цим пояснюється постійне зменшення питомої ваги підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, в їх загальній чисельності. За даними Державного комітету статистики України з 2000 до 2009 року даний показник знизився на 4,1 % і зараз складає лише 10,7 %, тоді як у розвинутих країнах частка інноваційно-активних підприємств становить близько 70 %.

Аналіз статистичних даних за 2000-2009 роки на предмет структури джерел інвестицій в інноваційну діяльність показав, що в середньому значення питомої частки фінансування за рахунок власних коштів складає 75,3%, рахунком коштів іноземних інвесторів - 5,5%, коштів держбюджету - лише 1,7%, 17,5% - з інших джерел. Настільки низький рівень підтримки з боку держави установ і підприємств, які впроваджують інноваційні програми, може спричинити значне зниження технічного рівня і конкурентоспроможності їх продукції та її витіснення кращими світовими аналогами.

Негативна тенденція зафіксована і в розподілі напрямків фінансування нововведень. Так, протягом 2000–2009 рр. питома вага витрат підприємств на інноваційні розробки у загальному обсязі інвестицій в даний вид діяльності становила лише 8,7 (у 2001 р.) –16,1% (у 2006 р.), також на придбання нових технологій підприємства витрачали всього 1,5 (2009 р.) – 6,3 % (2001 р.) У той же час 54,8 (2005 р.) – 68,9 % (2007 р.) щорічних фінансових інвестицій в інноваційну діяльність підприємства спрямовували на придбання машин, обладнання, установок, пов'язаних із нововведеннями. Іншими словами, інноваційні кошти тратилися не на фінансування розвитку вітчизняних новацій, а фактично на підтримку іноземних компаній.

Також проведене дослідження показало, що за останнє десятиліття витрати держбюджету на виконання наукових та науково-технічних робіт зросли у 5,5 рази (з 612,25 млн. грн. у 2000 році до 3398,60 у 2009). Однак, питома вага цих видатків у валовому внутрішньому продукті майже не змінилася (0,36% у 2000 році і 0,37% у 2009), хоча спостерігалася незначна тенденція до збільшення і максимального значення за ці роки набула у 2004 – 0,42 %.

Приведенні дані унаочнюють відсутність цілеспрямованої державної політики з підтримки наукових установ, про це свідчить і факт ігнорування даних Міжнародної організації праці, згідно з якими, якщо на науку виділяється менше 2% ВВП, то починається руйнація не лише науки, але й економіки і суспільства в цілому.

Отже, держава, яка поставила перед собою мету через інвестиційно-інноваційну політику сприяти динамічному розвитку економіки країни, повинна надавати вагомішу фінансову підтримку підприємствам та установам, що займаються нововведеннями, передбачити окремі бюджети розвитку, видатки з яких спрямовувати лише на фінансування проектів створення інноваційних продуктів та технологій, забезпечити випереджаючий, порівняно з ростом ВВП, ріст видатків на наукові розробки.